

PROFESOR UAM DR HAB. JAN TAMULEWICZ
18.02.1945–5.03.2008

Profesor Jan Tamulewicz urodził się 18 lutego 1945 roku w Zawykach koło Białegostoku, w rodzinie robotniczej. W połowie 1948 roku wraz z rodzicami zamieszkał w Barlinku. Tam uczęszczał do szkoły podstawowej i liceum ogólnokształcącego. W roku 1965 rozpoczął studia na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi UAM. Po studiach geograficznych odbytych w latach 1965–1970 został przyjęty na staż asystencki w Zakładzie Meteorologii i Klimatologii UAM. W roku 1971 został zatrudniony na stanowisku

asystenta. Po uzyskaniu stopnia doktora nauk geograficznych w zakresie geografii fizycznej 1 czerwca 1978 roku został powołany na stanowisko adiunkta w Zakładzie Klimatologii Instytutu Geografii UAM. W 1993 roku uzyskał stopień naukowy doktora habilitowanego i był mianowany na stanowisko profesora nadzwyczajnego UAM.

Dorobek naukowy dr. Jana Tamulewicza jest znaczny – obejmuje 86 pozycji bibliograficznych w formie artykułów, rozpraw i monografii naukowych oraz książek popularnonaukowych. Sześć opracowań zostało opublikowanych w języku angielskim.

Działalność naukowo-badawcza Profesora Jana Tamulewicza koncentrowała się przede wszystkim na kompleksowej analizie opadów atmosferycznych. Dzięki Jego badaniom zostały rozpoznane cechy struktury pola opadów atmosferycznych na obszarze Polski. W opracowaniach zawarto nowe spojrzenie na zagadnienie struktury czasowej i przestrzennej opadów atmosferycznych w Polsce. Dociekliwość i pasja badawcza Profesora Tamulewicza sprawiły, iż opracowania poświęcone tak wnikliwej i wszechstronnej analizie zagadnienia opadów atmosferycznych w Polsce można zaliczyć do pionierskich.

Bardzo aktywne było włączenie się Profesora Tamulewicza w nurt badań w ramach podprogramu CPBP 04.10.03,

realizowanego w Zakładzie Klimatologii. Te badania zaowocowały w postaci licznych, wykonanych na wysokim poziomie naukowym, opracowań samodzielnych i przez zespół pracowników Zakładu Klimatologii. Badania dotyczyły zagadnień struktury bilansu radiacyjnego różnych powierzchni objętych pojęciem krajobrazu rolniczego. Profesor Tamulewicz dokonał także próby adaptacji do warunków przyrodniczych Niziny Wielkopolskiej formuł empirycznych umożliwiających szacowanie wielkości natężenia składowych bilansu promieniowania na podstawie danych wybranych elementów meteorologicznych. W ostatnich latach Profesor wiele uwagi poświęcał badaniom topoklimatycznym obszarów o zróżnicowanym użytkowaniu.

Udział Profesora Jana Tamulewicza w roku 1977 w ekspedycji naukowej do Mongolii, zorganizowanej przez Instytut Geografii PAN i Instytut Geografii UAM, zaowocował kilkoma opracowaniami dotyczącymi parowania potencjalnego w warunkach klimatu kontynentalnego oraz oceny dynamiki dobowego przebiegu wybranych elementów meteorologicznych i ich międzydobowej zmienności. Profesor Tamulewicz odbył staże naukowe w: Zakładzie Klimatologii Uniwersytetu Jagiellońskiego, Katedrze Klimatologii Uniwersytetu Masaryka w Brnie oraz Katedrze Geografii Fizycznej Uniwersytetu Gorkiego w Charkowie.

Wielokrotne organizowanie badań terenowych w ramach praktyk studenckich z zakresu meteorologii oraz badań meteorologicznych na studenckich obozach naukowych było impulsem do znacznego rozszerzenia Jego problematyki badawczej. Stał się Profesor znawcą zagadnień wchodzących w zakres topoklimatologii. W ramach umowy o współpracy między Katedrą Geografii Fizycznej Uniwersytetu w Charkowie a Zakładem Klimatologii UAM brał udział w badaniach

klimatu obszarów zurbanizowanych. W ramach tej problematyki wykonał liczne opracowania opublikowane w periodykach naukowych bądź wykonane dla konkretnych użytkowników.

Aktywność badawcza Profesora Tamulewicza sprawiła, że bardzo często brał udział w życiu naukowym. Był recenzentem ośmiu rozpraw doktorskich. Uczestniczył w licznych konferencjach krajowych, prezentując wyniki swoich badań, oraz konferencjach o zasięgu międzynarodowym (Włochy, Finlandia, Szwajcaria).

Tematyka badawcza Profesora Tamulewicza obejmowała szerokie spektrum zagadnień klimatologicznych. W ostatnich latach pracował nad nowatorskimi sposobami analizy struktury pola opadów atmosferycznych, wykorzystując rastrową bazę danych opadów atmosferycznych dla Polski i aplikując metodę składowych głównych powierzchni trendu. Interdyscyplinarne spojrzenie Profesora Tamulewicza na zagadnienie opadów atmosferycznych zaowocowało opracowaniami dotyczącymi odczynu i przewodnictwa elektrolitycznego opadów w Wielkopolskim Parku Narodowym w kontekście kierunków napływu mas powietrza. Profesor Tamulewicz kontynuował także terenowe badania topoklimatyczne na terenie parków narodowych – Słowińskiego i Wielkopolskiego. Wśród wielu zagadnień naukowych, którymi zajmował się Profesor, znalazły się także antropogeniczne czynniki klimatu i cechy klimatu odczuwalnego Poznania.

Profesor Tamulewicz był wyróżniającym się dydaktykiem bardzo lubianym przez młodzież. Wspecjalizował się w prowadzeniu wykładów oraz ćwiczeń z zakresu meteorologii synoptycznej. Miał także wielkie doświadczenie w prowadzeniu zajęć terenowych z zakresu meteorologii oraz geografii regionalnej. Prowadził seminaria i pracownię

magisterską na studiach dziennych i zaocznych. Wykształcił ponad 200 magistrów. Pod kierunkiem Profesora Tamulewicza została przygotowana jedna rozprawa doktorska, jednak przedwczesna śmierć nie pozwoliła Jemu na zakończenie przewodu doktorskiego.

Przez kilkanaście lat pełnił funkcję zastępcy dyrektora w Instytucie Geografii Fizycznej i Kształtowania Środowiska Geograficznego. Pełniąc funkcję sekretarza komitetu redakcyjnego Badań Fizjograficznych nad Polską Zachodnią, wydawanego przez PTPN, czuwał nad regularnym ukazywaniem się tego periodyku oraz przyczynił się do zmiany jego szaty graficznej. Wielokrotnie pełnił funkcję przewodniczącego wydziałowej komisji ds. rekrutacji.

Profesor był członkiem Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Polskiego Towarzystwa Geograficznego, Polskiego Towarzystwa Geofizycznego oraz Polskiego Towarzystwa Agrofizycznego.

Profesor Tamulewicz przez wiele lat był opiekunem sekcji klimatyczno-meteorologicznej Studenckiego Koła Naukowego Geografów UAM, uczestniczył w wielu studenckich badaniach, seminariach oraz letnich obozach naukowych. Przez wiele lat brał udział w pracach Okręgowego Komitetu Olimpiad Geograficznych i był członkiem jury.

Wyniki dociekań naukowych oraz osiągnięć dydaktyczno-wychowawczych Profesora były wielokrotnie wyróżniane nagrodami Rektora UAM.

Przedwczesna śmierć Profesora Jana Tamulewicza to wielki uszczerbek dla działalności naukowej nie tylko Zakładu Klimatologii, ale również całego Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych. Grono współpracowników straciło w osobie Profesora życzliwego Kolegę i serdecznego Przyjaciela.

Cześć Jego Pamięci.

*Prof. zw. dr hab. Alojzy Woś
Kierownik Zakładu Klimatologii
Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych
Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu*